

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

04.07.2012

תמונת מצב: מעצר וגירוש פליטי דרום סודן מישראל

מוקד סיוע לעובדים זרים שפעיליו מבקרים, מזה 14 שנה, עצורים בבתי הכלא לפני גירוש מהארץ, מבקשים להפנות את תשומת הלב למצוקתם של הנכלאים לקראת גירוש לדרום סודן. מתוך 18 ביקורי כלא בחודש האחרון, 10 ביקורים הקדישו פעילי המוקד לפליטי דרום סודן העצורים, ביקורים שהעלו את הפרות הזכויות המפורטות במסמך זה:

- מעצר צפון סודנים, לרבות, משפחות עם ילדים, על אף שלא ניתן לגרשם.
- מעצר ללא מתן שהות מספקת לאיסוף חפצים אישיים.
- מעצר אנשים שנרשמו ל"עזיבה מרצון" טרם המעצר.
- אי מתן אפשרות למשיכת כספים מחשבונות בנק וסגירת החשבונות.
- אי מתן אפשרות למשיכת משכורות אחרונות וזכויות נלוות.
- אי מתן אפשרות לאיסוף תרופות לעצורים הנזקקים להם.

ביום 07.06.2012, דחה בית המשפט את [עתירת ארגוני זכויות האדם](#) נגד גירוש פליטי דרום סודן למולדתם. על אף שרשות ההגירה הודיעה כי היא מאפשרת לפליטי דרום סודן [שבוע להתארגנות ורישום](#) בטרם תחל במעצרים, כבר במוצאי שבת פשטו פקחיה על מעסיקים בדרום הארץ ועצרו פליטים דרום סודנים באילת וסביבותיה. על פי דיווחי התקשורת, בארבעת ימי המעצרים הראשונים [נעצרו 40 דרום סודנים](#), בשלושת השבועות שחלפו מאז, נעצרו לצורך גירוש מהארץ עשרות דרום סודנים נוספים. עצורים דיווחו על מעצר מיידי, כבילת רגלי העצורים באזיקים, כולל כבילת רגלי הנשים והילדים, והכרזה על מתן עשר דקות בלבד לאריזת החפצים האישיים. עצורים התלוננו על היעדר אספקת מזון ביום המעצר. נשים בכלא סהרונים התלוננו על היעדר מזון הולם לילדים בכלא וקור עז בשעות הלילה בהעדר שמיכות נוספות. משפחות שנעצרו יחדיו הופרדו: הגברים נשלחו לכלא קציעות ואילו הנשים והילדים נשלחו לכלא סהרונים. הנשים התלוננו על כך שמניעת פגישות בינן לבין בני זוגן לאחר המעצר מונעת בעדן את האפשרות לתכנן את צעדיהן. נשים מצפון סודן קבלו על כך שמניעת הפגישה עם בני הזוג מונעת בעדן מלהחליט על אופן ההתמודדות עם המעצר וחרדות הגירוש. בנוסף, לא ברור אם רשות ההגירה תקפיד להעלות את כל בני המשפחה על אותה טיסה. אימהות התלוננו על כך ששני בניהן, קטינים בני 15, הופרדו מהן ומאחיהם, מבלי שידעו היכן הם כלואים. האימהות הורשו לפגוש בילדים לראשונה רק למעלה משבוע לאחר מעצרים.

פעילי **מוקד סיוע לעובדים זרים** ביקרו פעמיים בחודש האחרון את הנשים והילדים העצורים בכלא סהרונים ושמונה פעמים את הפליטים הכלואים בכלא גבעון. פעילי המוקד לא ביקרו את הכלואים בכלא קציעות משום שאין אפשרות להציג ייפויי כוח של הפליטים העצורים בכלא זה.

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

מעצר פליטי צפון סודן

במבצע המעצר שכונה "חוזרים הביתה" נעצרו גם פליטים ממדינת צפון סודן: דרפור, הרי הנובה והנילוס הכחול. יש להניח שאנשי רשות ההגירה קיוו שהמעצר, לצד איומים כי מי שלא "יעזוב מרצון" ייכלא לשלוש שנים על פי החוק למניעת הסתננות, יגרמו גם לפליטי צפון סודן להחליט לנסוע לגיובה, בירת דרום סודן, על אף שאינם יכולים לרכוש שם אזרחות.

בחודש האחרון, עקב ההסלמה האלימה בין צפון סודן לדרומה, הוכרזו אזרחי צפון סודן כאויבי הדרום ולפיכך מסרבת דרום סודן להכניסם לתחומיה. מאחר ולמדינת ישראל אין יחסים דיפלומטיים עם ממשלת צפון סודן, הרי שסירובה של דרום סודן לקבל לשטחה פליטים מצפון סודן מונעת למעשה את אפשרות גירושם של פליטי צפון סודן מישראל בעתיד הנראה לעין.

מאמצעי התקשורת למדנו שארבעה דרפורים שנשלחו לדרום סודן בטיסה שיצאה לגיובה ביום 17.06.2012 מוחזרים לישראל משום שממשלת דרום סודן סירבה לקבלם.

על אף זאת, ממשיכה רשות ההגירה לעצור פליטים צפון סודנים כולל משפחות עם ילדים, למרות שברור לא ניתן לגרשם בתקופה הקרובה.

כך למשל נעצרה ביום 01.07.2012 משפחה מהרי הנובה ובה שני ילדים בכיתות א' וד'. המשפחה שוחררה בו ביום, ככל הנראה בעקבות פרסום תמונותיה ברשת החברתית ובתקשורת בלויית פנייה לשר הפנים.

ביום 02.07.2012 נעצרו פליטים צפון סודנים מדרפור ומהרי הנובה. פנייה של פעילים חברתיים באמצעות הרשת החברתית הביאה עוד באותו ערב לשחרורם של הפליטים.

מוקד סיוע לעובדים זרים הצליח להביא לשחרורם של שני פליטים צפון סודנים מכלא גבעון. עם זאת, מוכרים לפעילי המוקד שישה פליטים כלואים שמוצאם מצפון סודן ואשר על אף בקשות שחרור שהוגשו, טרם שוחררו.

כלא קציעות

ממידע שהגיע ממקורות שונים ומשיחות טלפון שהתקבלו מדרום סודנים עצורים, הכין הקו החם של **מוקד סיוע לעובדים זרים** רשימה של 28 דרום סודנים שהועברו עם מעצרים לכלא קציעות, שליד סהרונים. מהמידע שנאסף במוקד עולה התמונה הבאה בנוגע לכלואים בכלא קציעות.
מתוך 28 העצורים שפרטיהם הובאו לידיעתנו:

- 16 עצורים הותירו כספים בחשבון הבנק שלהם ולא התאפשר להם למשוך את כספם עם מעצרים.
- 9 עצורים ביקשו את עזרתנו בהשגת שכרם האחרון וכן זכויותיהם הנלוות מבתי המלון בהם הועסקו במשך שנתיים עד חמש שנים.

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

- 2 התלוננו על שלא התאפשר להם לאסוף את חפציהם האישיים עם מעצרים.
- 1 שילם עבור מחשב נייד שנותר בחנות בעיר מגוריו.
- 1 התלונן על כך שהביא את חפציו עמו, אך נאמר לו שהם אבדו בכלא.

כלא סהרונים:

למיטב ידיעתנו, בכלא סהרונים כלואים כשלושים נשים וילדים הרשומים כדרום סודנים. **מוקד סיוע לעובדים זרים** שלח בקשות לשחרורן של שתי נשים שמוצאן מצפון סודן, האחת נכלאה ביום 12.6.2012 עם ביתה והשנייה נכלאה עם שלושת ילדיה בני 9, 7 ו 4 ביום 18.6.2012, עת פנתה למשרד הפנים בבאר שבע להסדרת אשרתה.

משפחה שלישית מהרי הנובה שהתגוררה בערד ונעצרה ביום הפליט הבינלאומי (20.6.2012), שוחררה יומיים מאוחר יותר לאחר שפעילים חברתיים העלו את תמונתה של ילדת המשפחה בת העשר לרשת החברתית פייסבוק ופנו לשר הפנים בבקשה לשחררה ממעצר שכן אינה מדרום סודן. יחד עמה שוחררה גם האישה ושלושת ילדיה, שפנייה לשר הפנים לשחרורן נשלחה על ידי פעילים באמצעות הפייסבוק. אם ובת נוספות מצפון סודן, שנעצרו לפני שלושה שבועות באילת עת פנו למשרד הפנים להארכת אשרתן, אינן מוכנות לחשוף את פרטיהן לציבור ולכן ניתן היה לפנות בשמן רק בצינורות המקובלים. הן עדיין כלואות באוהלי כלא סהרונים.

מוקד סיוע לעובדים זרים הגיש בקשת שחרור עבור אישה מדרום סודן אשר נעצרה ביום 13.06.2012 עם שני בניה: בני 3 ובן שבעה חודשים. האישה הובאה רק כעבור שישה ימים בפני בית הדין לביקורת משמורת, בניגוד להוראות חוק הכניסה לישראל המורה על הבאת עצור בפני דיין בתוך 96 שעות מעת המעצר. על אף פניית המוקד לשחרורה, בית הדין בחר להחזיר את התיק לבחינת ממונה ביקורת גבולות. ביום 25.06.2012 הגיש **מוקד סיוע לעובדים זרים** בקשת שחרור נוספת לבית הדין שטרם נענתה.

כן הגיש המוקד בקשות שחרור עבור שלוש נשים ותשעה ילדיהם מדרום סודן וכן שני אבות הכלואים בקציעות מאז ה – 11 וה 12 ביוני. בני המשפחות חתמו על מסמכי "עזיבה מרצון" ומדיון בית הדין לביקורת משמורת עולה שלא נקבע מועד לטיסתם. **מוקד סיוע לעובדים זרים** הגיש גם בקשות לשחרורם של שני קטינים מדרום סודן, בני 15, הכלואים מאז 11.06.2012 בנפרד מבני משפחותיהם באגף 8 בכלא סהרונים. כל אלו עדיין עצורים.

בקשות לאיסוף חפצים אישיים הוגשו עבור 8 פליטים מדרום סודן שלא התאפשר להם לאסוף את חפציהם בעת מעצרים.

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

כלא גבעון

בכלא גבעון איתרו פעילי מוקד סיוע לעובדים זרים 22 פליטים שנעצרו לצורך גירוש לדרום סודן. כל הפליטים חתמו על מסמכי "עזיבה מרצון" עם מעצרים. העצורים טענו שהנם שובתים רעב, טענה שהוכחה על ידי רשויות הכלא.

עד כה הצליח מוקד סיוע לעובדים זרים לשחרר ממעצר דרום סודני שחתם על מסמכי עזיבה מרצון עוד בטרם נדחתה העתירה שהגנה על הדרום סודנים בפני מעצר וכן שני פליטים צפון סודנים שהצליחו להוכיח שאינם מדרום סודן.

מתוך 22 הדרום סודנים עמם שוחחו פעילי המוקד בכלא גבעון, התלוננו העצורים על הפרות הזכויות המפורטות:

- 4 נעצרו בטעות שכן מוצאם מצפון סודן (שניים מדרפור, אחד מהרי הנובה והרביעי מצפון סודן).
- 11 עצורים ביקשו את עזרתנו בהשגת שכרם האחרון וכן זכויותיהם הנלוות.
- 3 עצורים הותירו כספים בחשבון הבנק שלהם ולא התאפשר להם למשוך את כספם עם מעצרים.
- 7 התלוננו על שלא התאפשר להם לאסוף את חפציהם האישיים עם מעצרים.
- 4 התלוננו על כך שנעצרו בעיצומו של טיפול רפואי, שלא התאפשר להם לקחת את תרופותיהם עמם ושהם חשים שמצבם מדרדר ללא התרופות בכלא.

מוקד סיוע לעובדים זרים פועל לשחרורם של פליטי צפון סודן וכן הנו פועל בשיתוף קו לעובד במטרה להשיג עבור הפליטים העצורים את שכרם וזכויותיהם טרם גירושם מהארץ. המוקד פנה לרשויות הרלוונטיות להסדרת איסוף החפצים והתרופות. עם זאת, היו בין העצורים שביקשו לעזוב את הכלא בהקדם האפשרי גם אם משמעות הדבר ויתור על כספים המגיעים להם ממעסיקהם בישראל.

ניתן לשער שישנם עצורים נוספים שעל אף מצוקותיהם לא מצאו את דרכם לפעילי המוקד המבקרים בכלא ואיננו מודעים לקיומם. הפרות הזכויות המפורטות במסמך זה, נובעות ממחדלי רשות ההגירה הנחפזת לצאת במבצעי מעצר אגרסיביים מבלי להיערך לתוצאותיהם.

גם אם החליטה מדינת ישראל על גירושם המידי של פליטי דרום סודן, מן הראוי שהגירוש יתבצע תוך הקפדה על זכויותיהם של המגורשים והימנעות מפגיעה מיותרת בזכויות, לרבות זכותם לחירות, כבוד וקניין. כבר עתה, עוד בטרם הסתיימה ההגנה הקבוצתית על אוכלוסיות פליטים נוספות, ועל מנת למזער את הפגיעה באוכלוסיות אלו בעתיד, מן הראוי שרשות ההגירה תאמץ "נוהל סיום הגנה קבוצתית" שיסדיר את עניינן וזכויותיהן של אוכלוסיות אלו טרם עזיבתן את הארץ.

סיגל רוזן
רכזת פעילות ציבורית
מוקד סיוע לעובדים זרים